

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Davida Uhlíře, soudkyně zpravodajky Kateřiny Šimáčkové a soudce Tomáše Lichovníka o ústavní stížnosti stěžovatele **J. S.**, zastoupeného Mgr. Petrem Svítkem, advokátem, se sídlem Krakonošovo náměstí 74, Trutnov, proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 12. 2015 č. j. 11 To 452/2015-27, za účasti Krajského soudu v Hradci Králové jako účastníka řízení, takto:

- I. Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 12. 2015 č. j. 11 To 452/2015-27 byla porušena základní práva stěžovatele na osobní svobodu a na spravedlivý proces zaručená čl. 8 odst. 1, 2 a 5 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Toto usnesení se proto ruší.**

Odůvodnění:

I.

1. Včas podanou ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byla zamítnuta stěžovatelova stížnost proti rozhodnutí Okresního soudu v Trutnově o vzetí stěžovatele do vazby.
2. Usnesením policejního orgánu ze dne 21. 11. 2015 bylo zahájeno trestní stíhání stěžovatele pro zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku. Těchto trestných činů se stěžovatel měl dopustit tím, že po předchozí oboustranné slovní roztržce s poškozeným tohoto udeřil nejméně třikrát pěstí do hlavy, přičemž poškozený po posledním úderu upadl hlavou na zem, čímž u něj došlo ke zlomenině spodiny lebeční s krvácením do mozku, což jej bezprostředně ohrožovalo na životě, a v době vydání usnesení policejního orgánu byl hospitalizovaný v nemocnici.
3. Okresní soud v Trutnově usnesením ze dne 23. 11. 2015 č. j. 0 Nt 312/2015-13, ve spojení s opravným usnesením ze dne 25. 11. 2015 č. j. 0 Nt 312/2015-16, na návrh státního zástupce podle § 68 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů z důvodu dle § 67 písm. a) trestního řádu vzal stěžovatele do vazby a dále rozhodl, že se nepřijímá slib stěžovatele nabízený jako náhrada za vazbu ani záruka matky stěžovatele za jeho chování. Proti tomuto rozhodnutí okresního soudu se stěžovatel bránil stížností, kterou posléze krajský soud ústavní stížností napadeným rozhodnutím zamítl jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu.

4. Stěžovatel tvrdí, že napadeným rozhodnutím krajského soudu bylo zasaženo do jeho ústavně zaručeného práva na osobní svobodu dle čl. 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny základních práv a svobod (dále též jen „Listina“). Nesouhlasí s tím, že rozhodnutí o jeho vzetí do útěkové vazby bylo odůvodněno hrozbou vysokého trestu ve spojení s předpokladem změny právní kvalifikace stěžovatelova činu po lékaři předvídaném úmrtí poškozeného, a to na trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 4 trestního zákoníku s trestní sazbou odnětí svobody na pět až deset let. Stěžovatel zdůrazňuje, že zatím je ohrožen trestní sazbou od dvou do osmi let, a předjímaní změny právní kvalifikace svého činu považuje za nepřijatelné. Pro rozhodování o vazbě je rozhodný stav věci a právní kvalifikace v době rozhodování. Nadto stěžovatel s odkazem na judikaturu Ústavního soudu připomíná, že ani hrozba vysokého trestu sama o sobě není dostačující pro naplnění důvodu útěkové vazby a v tomto ohledu je třeba posuzovat všechny okolnosti konkrétního případu a uvažovat jen o výši trestu reálně hrozící. K okolnostem svého činu stěžovatel upozorňuje, že jej spáchal ve věku blízkém věku mladistvých a odvraceje útok, že se k činu doznal a napomáhal při jeho objasňování a též bezprostředně po činu poskytl poškozenému první pomoc. Navíc stěžovatel dosud nebyl trestán ani projednáván pro přestupky. Vzhledem k uvedenému lze tak předpokládat, že stěžovateli nebude ukládán trest na samé horní hranici zákonné trestní sazby, ale naopak spíše ve spodní polovině zákonné trestní sazby. Rovněž již stěžovatel prokázal úmysl spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení (sám se dobrovolně přihlásil na policii, k činu se doznal a vypovídal), což dále vylučuje obavu z jeho vyhýbání se trestnímu stíhání či trestu, a není důvodné se domnívat, že by se postoj stěžovatele k trestnímu řízení změnil po případné změně právní kvalifikace. Mimoto stěžovatel upozorňuje, že do dne podání ústavní stížnosti nedošlo k oné předjímané změně právní kvalifikace jeho činu, neboť navzdory dřívější lékařské prognóze poškozený dosud žije.

5. Dále stěžovatel nesouhlasí ani s odůvodněním krajského i okresního soudu o nepřijetí záruky matky stěžovatele za jeho další chování ani jeho slibu jako náhrady za vazbu. Naopak má za to, že nebyly prokázány žádné skutečnosti vylučující nahrazení vazby zárukou jeho matky a jeho slibem. Mezi stěžovatelem a jeho matkou je natolik silný vztah, že matka je schopna na něj dostatečně působit a usměrňovat jeho chování. Zároveň se ani nejedná o rodiče, který by s jeho výchovou měl dosud závažné problémy, neboť spolu dosud nežili ve společné domácnosti. V případě přijetí této záruky by se však stěžovatel k matce přestěhoval, jak prohlásil již při vazebním zasedání; nadto i nabídl svůj slib, že se bude dostavovat na výzvu soudu, vždy předem oznámí vzdálení se z místa pobytu, jakož i splní povinnosti a dodrží omezení mu uložené.

6. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřil též účastník a vedlejší účastník řízení. Krajský soud v Hradci Králové jako účastník řízení ve svém vyjádření toliko v celém rozsahu odkázal na své ústavní stížnosti napadené rozhodnutí. Krajské státní zastupitelství v Hradci Králové jako případný vedlejší účastník řízení ve svém vyjádření rovněž odkázalo na napadené rozhodnutí krajského soudu, s jehož závěry se ztotožňuje, a dále sdělilo, že dle § 28 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, se svého postavení vedlejšího účastníka řízení v této věci vzdává.

7. K ústavní stížnosti se dále k výzvě Ústavního soudu vyjádřil také Okresní soud v Trutnově, který rovněž v plném rozsahu odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí, jakož i na odůvodnění svého rozhodnutí mu předcházejícího. Dále upozornil, že o vzetí stěžovatele do vazby rozhodl za situace, kdy měl na základě lékařské zprávy za vysoce pravděpodobné, že poškozený do 24 hodin zemře, což povede ke změně právní kvalifikace jednání stěžovatele. Okresní soud se pak ani neztotožnil s tvrzením stěžovatele, že svým jednáním odvracel útok poškozeného, a to po seznámení se se záznamem o kontrole relevantní bezpečností kamery.

8. K posouzení ústavní stížnosti a napadených rozhodnutí si Ústavní soud vyžádal též spis Okresního soudu v Trutnově sp. zn. 0 Nt 312/2015, z něhož zjistil následující. Dne 23. 11. 2015 byl u okresního soudu podán návrh státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Trutnově na vzetí stěžovatele do vazby, v němž se mimo jiné odkazuje na vyjádření lékaře ohledně negativní vývojové prognózy zranění poškozeného a s tím související předpokládanou změnu právní kvalifikace skutku stěžovatele spojenou s vyšší trestní sazbou. Podle státního zástupce je zde tedy důvodná obava, že se stěžovatel bude skrývat, jelikož mu bude hrozit velmi vysoký trest. Ve spise okresního soudu je dále založen slib stěžovatele jako náhrada za vazbu ve smyslu § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu a nabídka matky stěžovatele na převzetí záruky za další chování stěžovatele dle § 73 odst. 1 písm. a) trestního řádu. Dne 23. 11. 2015 proběhlo vazební zasedání, při němž stěžovatel mimo jiné uvedl, že se sám dobrovolně přihlásil na policii poté, co se dozvěděl o zdravotním stavu poškozeného, na policii také dobrovolně a bez nátlaku vypovídal a dále že při samotném incidentu poškozenému sám poskytl první pomoc vytažením jazyka z úst, po čemž poškozený začal opět dýchat, a až následně se stěžovatel z místa vzdálil. Na závěr zasedání pak stěžovatel uvedl, že je mu líto, co se stalo, a že svůj slib je ochoten dodržet a uloženému trestu se zcela podrobí. Usnesením ze dne 23. 11. 2015 č. j. 0 Nt 312/2015-13 Okresní soud v Trutnově rozhodl o vzetí stěžovatele do vazby z důvodu dle § 67 písm. a) trestního řádu a nepřijal slib stěžovatele ani záruku jeho matky jako náhradu za vazbu dle § 73 odst. 1 písm. b) a a) trestního řádu. Okresní soud vyšel z toho, že na základě dosud zjištěných skutečností je dáno důvodné podezření, že stěžovatel spáchal trestnou činnost, za niž je stíhán. Dále dovodil, že stěžovatel je konzumentem alkoholických nápojů či jiných návykových látek, pod jejichž vlivem pak páchá trestnou činnost, neboť pod vlivem alkoholu byl jak v případě spáchání skutků v projednávaném případě, tak při jednání, pro něž vůči němu bylo už dříve (zhruba o měsíc dříve) zahájeno trestní stíhání pro přečin poškození cizí věci. Poté okresní soud odkázal na vyjádření lékaře poškozeného ohledně negativní prognózy jeho zranění s tím, že poškozený je udržován umělém spánku, ale dne 22. 11. 2015 mu přestanou být podávány léky podporující udržení v tomto stavu a po odeznění jejich účinků bude během 24 hodin prohlášen za mrtvého. To podle okresního soudu bude mít vliv na posouzení právní kvalifikace, neboť se bude jednat o ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1, odst. 4 trestního zákoníku s trestní sazbou odnětí svobody na pět až deset let. S ohledem na předpokládanou změnu právní kvalifikace a s tím související zvýšení trestní sazby je zde proto podle okresního soudu důvodná obava, že se stěžovatel bude vyhýbat trestnímu řízení, toto mařit, například tím, že uprchne nebo se bude skrývat. Účelu vazby v jeho případě ani nelze dosáhnout jiným opatřením. Písemný slib stěžovatele jako náhradu za vazbu okresní soud nepřijal, neboť stěžovatel se o možnosti změny právní kvalifikace svého jednání dozvěděl až po doznání se k němu na policii. Nebyla přijata ani záruka matky stěžovatele za jeho další chování,

jejíž realizaci okresní soud považoval za nereálnou, a to i proto, že stěžovatel dosud nežil ve společné domácnosti s matkou, ale s otcem.

9. Proti popsanému usnesení okresního soudu se stěžovatel bránil stížností ke Krajskému soudu v Hradci Králové, v níž uvedl obdobné námitky a argumenty jako v ústavní stížnosti. Krajský soud napadeným usnesením ze dne 8. 12. 2015 č. j. 11 To 452/2015-27 stížnost stěžovatele zamítl jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu. Krajský soud uvedl, že stíhané jednání stěžovatele přichází v úvahu právně kvalifikovat mimo jiné jako zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 4 trestního zákoníku s trestní sazbou odnětí svobody na pět až deset let, a podle krajského soudu za této situace v dané počáteční etapě trestního stíhání bude přicházet v úvahu uložení výrazného nepodmíněného trestu odnětí svobody (dle judikatury Ústavního soudu alespoň v trvání osmi let). Dále krajský soud k projednávanému případu konstatoval, že okresní soud provedl správná skutková zjištění co do důvodnosti trestního stíhání stěžovatele, přičemž při rozhodování o vazbě není požadavek jistoty bez rozumných pochybností nezbytný a zpravidla ani reálný, na rozdíl od meritorního rozhodování. Stejně tak i závěr okresního soudu o důvodech vazby stěžovatele a důvodnosti jeho vzetí do vazby je podle krajského soudu správný. K nabízeným náhradám za vazbu pak krajský soud uvedl, že v této počáteční etapě trestního stíhání nelze daná opatření přijmout s ohledem na charakter projednávaného případu, neboť by to bylo předčasné. V průběhu dalšího trestního stíhání po stabilizaci skutkového děje a právní kvalifikace, včetně zpracování příslušných znaleckých posudků o osobě stěžovatele, bude možno tato opatření znovu zvážit.

II.

10. Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost je důvodná.

11. Institutem vazby, jakož i konkrétně útečkovým vazebním důvodem, kteréžto problematiky se týká i projednávaná věc, se Ústavní soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval. V ní setrvale připomíná, že jsou to především obecné soudy, které se znalostí konkrétní trestní věci, stadia, ve kterém se nachází, a na základě znalosti všech okolností a souvislostí případu musí posoudit, zda existují či trvají vazební důvody. Vzhledem ke svému postavení se Ústavní soud v zásadě přehodnocováním existence či neexistence vazebních důvodů nezabývá. Do rozhodnutí obecných soudů je oprávněn zasáhnout v zásadě jen tehdy, není-li rozhodnutí obecného soudu o vazbě podloženo zákonným důvodem (čl. 8 odst. 2 a 5 Listiny) buď vůbec, nebo jestliže tvrzené a nedostatečně zjištěné důvody vazby jsou v extrémním rozporu s kautelami plynoucími z ústavního pořádku [srov. například nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 18/96 ze dne 26. 9. 1996 (N 88/6 SbNU 145), nálezy sp. zn. IV. ÚS 137/2000 ze dne 20. 11. 2000 (N 174/20 SbNU 235), nálezy sp. zn. III. ÚS 121/02 ze dne 6. 6. 2002 (N 68/26 SbNU 203), nálezy sp. zn. III. ÚS 1926/10 ze dne 24. 8. 2010 (N 169/58 SbNU 469) či obdobně nálezy sp. zn. II. ÚS 2086/14 ze dne 16. 9. 2014 (N 170/74 SbNU 469)].

12. Zároveň je však nutno mít na zřeteli, že rozhodnutí ve vazebních věcech mohou zakládat výrazný zásah do osobní svobody jednotlivce, pročež je třeba jim věnovat mimořádnou pozornost. Jak bylo shrnuto v nálezu sp. zn. I. ÚS 1694/14 ze dne 28. 7. 2014 (N 146/74 SbNU 241), každá vazba musí být vždy založena na relevantních a dostatečných důvodech. Obecně je ve vazebních rozhodnutích potřeba zhodnotit všechny okolnosti svědčící pro i proti omezení osobní svobody jednotlivce, což musí

být náležitě a pečlivě odůvodněno. Povšechné a obecné odůvodnění rozhodnutí omezujícího osobní svobodu není v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Z odůvodnění vazebních rozhodnutí musí být zřejmé, že se soud náležitě zabýval všemi relevantními okolnostmi. Aby soud dostal ústavněprávnímu požadavku zdrženlivosti ve vazebních věcech a imperativu maximální šetrnosti k právům obviněného, musí výslovně, přehledně a logicky vysvětlit, ze kterých konkrétních skutečností vyplývá obava, že se obviněný bude chovat způsobem uvedeným v § 67 písm. a) až c) trestního řádu, a to za podmínek stanovených v dovětku tohoto ustanovení.

13. Jde-li pak konkrétně o vazební důvod útěkový podle § 67 písm. a) trestního řádu, Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně zdůrazňuje, že byť hrozba vysokým trestem sama o sobě zakládá důvodnost obavy před vyhýbáním se trestnímu stíhání, musí se jednoznačně jednat o konkrétní hrozbu vysokého trestu, tedy hrozbu podloženou jedinečnými okolnostmi spáchaného skutku ve spojení s dalšími aspekty dané trestní věci, a to v rámci rozpětí trestní sazby stanovené trestním zákonem. Typová hrozba vysokého trestu sama o sobě bez dalšího pro naplnění daného vazebního důvodu dostačující není. Hrozbou vysokým trestem lze tak odůvodnit uložení útěkové vazby toliko v těch případech, v nichž na základě zjištěných okolností opodstatňujících důvodnost podezření ze spáchaní zvláště závažného trestného činu lze předpokládat uložení trestu odnětí svobody nejméně kolem osmi let [srov. příkladmo nález sp. zn. I. ÚS 2665/13 ze dne 12. 12. 2013 (N 217/71 SbNU 545) a nález sp. zn. I. ÚS 217/15 ze dne 4. 5. 2015 a další nálezy tam citované].

14. Zároveň však, jak Ústavní soud upozornil ve shora citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 1694/14, posledně uvedený závěr „nelze chápat jako ‚bianko šek‘, do kterého stačí vepsat odhad možného budoucího trestu za konkrétní stíhanou věc ve výši nejméně osm let odnětí svobody, a na jeho základě pak odůvodnit vzetí do vazby nebo následné ponechání ve vazbě, bez přihlídnutí k dalším konkrétním okolnostem posuzované věci“. I v takovém případě totiž při posuzování důvodnosti uvalení (dalšího trvání) vazby musí soud zvážit také případné námitky obviněného, který má právo prokazovat existenci konkrétních skutečností (silných důvodů), jež důvodnou obavu z následků uvedených v § 67 písm. a) trestního řádu eliminují, a vylučují tak aplikaci předmětného vazebního důvodu (nález sp. zn. I. ÚS 217/15, shora citovaný, či obdobně nález sp. zn. I. ÚS 2665/13, shora citovaný, a nález sp. zn. I. ÚS 2876/15 ze dne 9. 12. 2015).

15. Právě uvedeným požadavkům, vyplývajícím z ustálené judikatury Ústavního soudu a potvrzovaným i v právní doktríně (srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 741), však krajský soud v napadeném rozhodnutí nedostál. Důvodnost vzetí stěžovatele – stíhaného dosud pro trestné činy ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku a výtržnictví – do útěkové vazby totiž opřel o skutečnost, že stěžovatelovo jednání „přichází v úvahu“ právně kvalifikovat jako zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 4 trestního zákoníku, pro nějž je stanovena trestní sazba odnětí svobody na pět až deset let, a za této situace bude podle názoru krajského soudu „přicházet v úvahu“ uložení výrazného nepodmíněného trestu odnětí svobody stěžovateli (tj. v trvání alespoň osmi let).

16. Takové odůvodnění existence útěkového vazebního důvodu Ústavní soud podkládá ústavně nepřijatelné, a to hned ze tří důvodů.

17. Zaprvé je třeba připomenout, že vzít do vazby lze toliko obviněného, tedy osobu, proti níž bylo předtím zahájeno trestní stíhání, a to pro konkrétní trestný čin (§ 67, § 68 odst. 1 trestního řádu). Stěžovatel byl usnesením policejního orgánu obviněn ze spáchání zločinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, přičemž tato kvalifikace stíhaného skutku stěžovatele zůstala nezměněna jak v době podání návrhu státního zástupce na vzetí stěžovatele vazby a rozhodování okresního soudu o něm, tak v době rozhodování krajského soudu v této věci, ba dle tvrzení stěžovatele i v době podání ústavní stížnosti. Ústavní soud proto pokládá za zcela neakceptovatelné, pokud krajský soud, ve shodě s okresním soudem, opodstatněnost uvalení útěkové vazby na stěžovatele založil na očekávání změny právní kvalifikace stěžovatelova skutku, neboli stěžovatelovu vazbu spojil s trestným činem, z něhož stěžovatel dosud nebyl obviněn (pro který je ale stanoven přísnější trest nežli pro trestný čin, z něhož stěžovatel obviněn byl). Za použití takové logiky, dovedeno do důsledků, by bylo možno rozhodovat o vazbě ještě před obviněním dotčené osoby z konkrétního trestného činu, tedy ji na více než 72 hodin, ba i dlouhodobě zbavit osobní svobody, a to jen za současného konstatování, že v dohledné době lze její obvinění z konkrétního trestného činu očekávat. Takový postup je však v demokratickém právním státě nepřijatelný a je rozporný s čl. 8 odst. 2 Listiny.

18. Ústavní soud v této souvislosti znovu poukazuje na význam vazby jako opatření mimořádně zasahujícího do osobní svobody jednotlivce, které nadto může mít závažné negativní sociální i psychologické důsledky. Důvody vazby proto musí být interpretovány restriktivně a rozhodování ve vazebních věcech vyžaduje obzvláště transparentní preciznost a dodržování zásady zákonnosti [srov. nález sp. zn. II. ÚS 2086/14 ze dne 16. 9. 2014 (N 170/74 SbNU 469) a nález sp. zn. I. ÚS 2665/13, shora citovaný]. Může-li tedy být opodstatněnost tzv. útěkové vazby založena na hrozbě vysokého trestu, pak je nezbytné, aby dotčený vysoký trest obviněnému skutečně reálně hrozil, tedy aby jeho uložení, s ohledem na konkrétní okolnosti případu, skutečně v době rozhodování soudu o vazbě bylo možno očekávat, což primárně vyžaduje, aby se takový trest vůbec pojil s trestným činem, pro nějž je obviněný stíhán. To v projednávaném případě splněno nebylo. V době podání návrhu na vzetí do vazby i rozhodování obecných soudů o vazbě byl stěžovatel stíhán pro trestný čin podle spojený s trestní sazbou dva až osm let odnětí svobody, nikoliv pět až deset let, přičemž hrozba trestu uloženého za aktuálně stíhaný trestný čin podle krajského soudu (jakož i okresního soudu) – jak implicitně vyplývá z napadeného rozhodnutí – nebyla dostatečná pro naplnění útěkového vazebního důvodu. Takovou situaci pak nebylo přípustné zvrátit konstatováním předpokladu změny právní kvalifikace stěžovatelova skutku a následného zpřísnění trestu hrozícího stěžovateli. Ústavní soud samozřejmě s krajským soudem souhlasí, že při rozhodování o vazbě nelze požadovat standard jistoty bez rozumných pochybností jako při rozhodování o vině či nevině obviněného, a tak nemůže být mimo jiné vyloučeno, že v dalším průběhu trestního řízení dojde ke změně právní kvalifikace stíhaného skutku obviněného, ať už směrem přísnějším, či mírnějším. Nicméně při posuzování naplnění zákonných podmínek pro omezení osobní svobody obviněného uvalením vazby je třeba vycházet ze stavu daného v době rozhodování soudu, nikoliv ze spekulací o jejich naplnění v budoucnu.

19. Zadruhé Ústavní soud konstatuje, že i kdyby v daném případě byl stěžovatel skutečně obviněn z trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 4 trestního zákoníku, spojeného s trestní sazbou odnětí svobody na pět až deset let, ani pak by napadené rozhodnutí krajského soudu nevyhovovalo výše shrnutým ústavněprávním požadavkům. Krajský soud, stejně jako před ním okresní soud, se totiž spokojil s pouhým obecným odkazem na právě uvedené zákonné rozpětí trestní sazby, po němž bez bližšího zdůvodnění uzavřel, že u stěžovatele za dané situace přichází v úvahu uložení výrazného nepodmíněného trestu odnětí svobody, přičemž dle judikatury Ústavního soudu je třeba za vysoký trest ve smyslu § 67 písm. a) trestního řádu považovat trest odnětí svobody v trvání alespoň osmi let. Krajský soud tedy ani nespécifikoval explicitně, ale toliko implicitně, že by stěžovateli hrozilo uložení trestu odnětí svobody nejméně kolem osmi let, což by za splnění dalších podmínek mohlo opodstatňovat uvalení útěkové vazby. Zejména ovšem krajský soud svůj závěr o tom, že stěžovateli hrozí uložení vysokého trestu (respektive „výrazného nepodmíněného trestu odnětí svobody“) nepodložil žádnými konkrétními a jedinečnými okolnostmi projednávaného skutku a trestní věci. Ba dokonce tak krajský soud neučinil ani v reakci na stížnostní argumentaci stěžovatele, který výslovně upozorňoval jak na principy stanovené v judikatuře Ústavního soudu k této problematice, tak i na konkrétní okolnosti, k nimž by v jeho případě mohlo být přihlédnuto jako k polehčujícím (zejména stěžovatel čin spáchal ve věku blízkém věku mladistvých, k činu se doznal a vyjádřil nad ním lítost, napomáhal při jeho objasňování, bezprostředně po činu poskytl poškozenému první pomoc, je dosud netrestanou osobou). Ústavnímu soudu proto nezbývá než uzavřít, že krajský soud v napadeném rozhodnutí nerespektoval požadavky vyplývající z judikatury Ústavního soudu, totiž že hrozba vysokého trestu sama o sobě může zakládat důvodnost obavy z útěku či skrývání se obviněného za účelem vyhýbání se trestnímu stíhání jen tehdy, jedná-li se o hrozbu konkrétní, podloženou jedinečnými okolnostmi spáchaného skutku ve spojení s dalšími aspekty dané trestní věci; naopak toliko typová hrozba vysokého trestu sama o sobě bez dalšího pro naplnění předmětného vazebního důvodu dostačující není [srov. i nález sp. zn. IV. ÚS 3294/09 ze dne 17. 5. 2011 (N 93/61 SbNU 447)]. Požadavek konkretizace a individualizace hrozícího trestu přitom nelze splnit pouhým uvedením konkrétní očekávané výše trestu bez jakéhokoli bližšího zdůvodnění právě této výše trestu s ohledem na okolnosti daného případu. Naopak obecné soudy v odůvodnění každého vazebního rozhodnutí založeného na hrozbě vysokého trestu musí jasně vyložit, o co svůj názor o reálnosti této hrozby opírají. To krajský soud v napadeném rozhodnutí neučinil.

20. Konečně zatřetí, i kdyby krajský soud v napadeném rozhodnutí řádně odůvodnil svůj odhad možného budoucího trestu pro stěžovatele (ve výši osmi let odnětí svobody), ani pak by bez dalšího nebylo možno jeho rozhodnutí považovat za ústavně konformní. Jak totiž bylo shora připomenuto, i v případě existence konkrétní a individualizované hrozby trestu ve výši nejméně osmi let je při posuzování důvodnosti uvalení vazby nutno zvažovat rovněž námitky obviněného poukazující na existenci konkrétních skutečností eliminujících důvodnou obavu z následků uvedených v § 67 písm. a) trestního řádu. Neztotožní-li se pak soud s takovými námitkami, musí v odůvodnění svého rozhodnutí odůvodnit, proč tyto námitky obavu z útěku či skrývání se obviněného za účelem vyhnutí se trestnímu stíhání či trestu dostatečně nesnižují. I v nyní projednávaném případě přitom stěžovatel ve své stížnosti ke krajskému soudu poukazoval na své dosavadní jednání, které prokazuje jeho úmysl spolupracovat

s orgány činnými v trestním řízení, a tedy vylučuje obavu ze snahy vyhnout se trestnímu stíhání či trestu. Stěžovatel se sám dobrovolně přihlásil na policii, tam vypovídal a ke svému činu se plně doznal, a to i proto, že si byl vědom způsobených následků a závažnosti zranění poškozeného (viděl u něj krvácení z uší po úderu do hlavy apod.). Rovněž stěžovatel namítal, že ani případná změna právní kvalifikace jeho skutku by na jeho postoj k trestnímu řízení neměla vliv, neboť již trestní sazba spojená s původní právní kvalifikací je dosti závažná, a naopak trestní sazba spojená s případnou přísnější právní kvalifikací již z jeho pohledu není o tolik závažnější. Krajský soud uvedené námitky stěžovatele v napadeném rozhodnutí zcela pominul a vůbec, byť i jen stručně, na ně nereagoval, čímž opět nedostal ústavněprávním požadavkům vážícím se k možnosti omezení osobní svobody prostřednictvím vazby.

21. Ústavní soud tedy shrnuje, že krajský soud napadeným rozhodnutím porušil stěžovatelovo základní právo na osobní svobodu zaručené čl. 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny základních práv a svobod. **Při posuzování naplnění zákonných podmínek pro omezení osobní svobody obviněného uvalením vazby je třeba vycházet ze stavu daného v době rozhodování soudu, nikoliv ze spekulací o naplnění těchto podmínek v budoucnu. Proto má-li být obviněný vzat do tzv. útěkové vazby z důvodu hrozby vysokého trestu, pak je především nezbytné, aby mu onen vysoký trest mohl být reálně uložen za spáchání trestného činu, pro nějž je aktuálně trestně stíhán, nikoli za spáchání jiného trestného činu (na nějž by skutek obviněného mohl být v budoucnu překvalifikován).** Tomuto požadavku však krajský soud v napadeném rozhodnutí nevyhověl, stejně jako nevyhověl ani dalším ústavněprávním požadavkům vážícím se k tzv. útěkové vazbě opřené o hrozbu vysokého trestu. Z ustálené judikatury Ústavního soudu totiž dále vyplývá striktní požadavek na individualizaci a konkretizaci trestu (jeho výše), který obviněnému v daném případě hrozí. Mimoto i při existenci reálné hrozby vysokého (tj. alespoň osmiletého) trestu má obviněný právo prokazovat konkrétní skutečnosti vylučující důvodnou obavu z následků uvedených v § 67 písm. a) trestního řádu. Stěžovatel přitom v projednávaném případě poukazyval jak na nereálnost uložení vysokého trestu s ohledem na konkrétní polehčující okolnosti jeho skutku, tak na konkrétní skutečnosti podle něj vylučující důvodnou obavu z jeho vyhýbání se trestnímu stíhání či trestu. Na tuto stěžovatelovu argumentaci ovšem krajský soud v napadeném rozhodnutí vůbec nereagoval a nijak se s ní nevypořádal. Tím krajský soud vedle zásadního porušení stěžovatelova základního práva na osobní svobodu porušil rovněž jeho právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Krajský soud opomněl, že obzvláště v případě vazebních rozhodnutí, tedy rozhodnutí o omezení osobní svobody, nelze tolerovat toliko povšechné a obecné odůvodnění, ale je třeba se náležitě zabývat všemi relevantními okolnostmi věci a námitkami obviněného.

22. Ústavní soud dále konstatuje, že stěžovatel ve své ústavní stížnosti brojil rovněž proti nepřijetí opatření nahrazujících jeho vazbu ze strany krajského soudu. Vzhledem k výše odůvodněnému závěru o nedůvodnosti útěkové vazby v případě stěžovatele ovšem Ústavní soud nepovažuje za nutné se těmito námitkami blíže zabývat, přestože obecně konstatuje, že obecné soudy by s ohledem na povahu vazby jako velmi intenzivního zásahu do základních práv obviněného měly při každém rozhodování ve vazební věci věnovat náležitou pozornost právě i možnosti přijetí opatření nahrazujících vazbu ve smyslu § 73 trestního řádu, která by taktéž mohla zajistit dosažení účelu vazby

v konkrétním případě (srov. nález sp. zn. I. ÚS 2876/15 ze dne 9. 12. 2015). Nicméně k nyní projednávanému případu postačí konstatovat, že zvažování těchto opatření přichází z povahy věci na řadu až tehdy, jsou-li v konkrétním případě vůbec dány důvody vazby, což není nynější případ stěžovatele.

23. S ohledem na shora uvedené Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 12. 2015 č. j. 11 To 452/2015-27 zrušil v souladu s § 82 odst. 1 a 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. Ústavní soud rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo lze očekávat další objasnění věci (§ 44 téhož zákona).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 17. března 2016

David Uhlíř
předseda senátu

Právní věta:

Při posuzování naplnění zákonných podmínek pro omezení osobní svobody obviněného uvalením vazby je třeba vycházet ze stavu daného v době rozhodování soudu, nikoliv ze spekulací o naplnění těchto podmínek v budoucnu. Proto má-li být obviněný vzat do tzv. útěkové vazby z důvodu hrozby vysokého trestu, pak je především nezbytné, aby mu onen vysoký trest mohl být reálně uložen za spáchání trestného činu, pro nějž je aktuálně trestně stíhán, nikoli za spáchání jiného trestného činu (na nějž by skutek obviněného mohl být v budoucnu překvalifikován).